

Amerika lahko zdrobi Nemčijo iz zraka!

Stalingrad še vedno v ruskih rokah in tudi na Kavkazu so Nemci ustavljeni.—Angleži zadeli nacistično oklopnico Tirpitz. Angleške bombe strahovito razdejale Hitlerjevo "svetišče" Monakovo.—Američani in Avstralcji neprestano napadajo japonsko brodogradnjo.

Glavni stan ameriškega letalstva v Evropi, 22. sept.—Brigadir-general Ira C. Eaker, vrhovni poveljnik ameriškega bojnega letalstva na evropskih bojiščih, je včeraj v intervjuju dejal, da je Nemčija lahko zlomljena z bombami iz zraka. Ko bo ameriška letalska sila na vrhuncu svoje moči, ne bo koščka Nemčije, ki ga ne bi dan za dnevom razbijale mase ameriških bombnikov s pomočjo angleških, je rekel general Eaker.

Moskva, 22. sept.—Danes je petindvajseti dan Hitlerjevih napadov na Stalingrad, ampak mesto je še vedno v ruskih rokah. Najnovejša sovjetska poročila se glasi, da so bili tudi večji vsi nemški napadi odbiti z velikimi izgubami za Nemce.—Berlinski radio pravi, da dež zahteva ofenzivo za Stalingrad!

London, 21. sept.—Današnje poročilo poroča, da so angleške podmornice torpedirale največjo nemško oklopno ladjo Tirpitz nedaleč od otoka Norveške, ko je v družbi drugih manjših nemških ladij zapustila pristan Trondheim na severnem morju, da napade zavezniki konvoj, ki je šel po Severnem morju v Rusijo. Čim se je Tirpitz pokazal, so ga odprli morju, je prejel signal, da so angleške podmornice v bližini. Oklopnica se je takoj vrnila nazaj v Trondheim, a bila je prepoznana. Podmornica je izstrelila torped vanjo.

(Nemško poročilo zadnje dni je bilo, da so Nemci 13. septembra potopili 25 zaveznških ladij v konvoju, ki je plul mimo Norveške proti Rusiji. London pa je odgovoril, da je nemško poročilo "visoko pretirano.")

Moskva, 21. sept.—Nemci so začeli bombardirati Stalingrad iz velikih topov v precejšnji daljavi v ozadju. Velike granate stresa mesto od enega konca do drugega. To znači, da so Nemci naveličali napadati Stalingrad s tanki in pehoto, kar jim je skozi 28 dni prinašalo le ogromne izgube, mesta ob Volgi pa še niso vzeli. Zdaj nameravajo mesto zdrobiti z bombardiranjem na debelo.

Strahovito grmenje topovskih granat je docela zaglušilo regljanje streljanih in pokanje močnejših v predmestjih, kjer so nemške cete še vedno v smrtnem opočinu z ruskimi vojaškimi in civilnimi brambovci. V severozahodnih predmestjih se nadaljuje boj moža proti možu in Rusi odlikujejo z isto odločnostjo, kot jim je lansko leto obhajala Moskvo in Leningrad. Tu pa tam naredi Nemci nekaj ali dva napreji, ko plajajo krivo ceno, a kmalu se morajo umakniti nazaj v dvojni daljavi. To se nepretrgano ponavlja že dve in dve. Okolice Stalingrada je na debelo pokrita s krogli, železne šare, ta šara so prejšnji nemški tanki, bombniki, avtoruki.

Situacija na drugih ruskih bojiščih je sledeča:

Na Kavkazu so Rusi odbili več napadov, vključno s številnimi Nemci, vključno s Mozdoka. Na severnem morju, južno od Leningrada, je Novorosijska, stoji Nemci že dni na mestu. Južno od Leningrada so Rusi v močno utrjen

Strahovlada v Sloveniji se nadaljuje

Poročilo iz izžanske okolice

Ze nekaj dni pred usodnimi požari v okolici Iga se je tajno širila med prebivalci govoriča, da se nahajajo v Mokreju četniki, ki imajo večkrat tajne sestanke na Golem, v Škrilju in v Zapotoku.

Italijani so izvedeli za njihove sestanke in so poslali kazensko ekspedicijo, ki je krenila v zgodnjih jutranjih urah dne 17. marca proti Mokreju ter okolici. Prišlo je do kratke borbe, v kateri je bilo ubitih šest četnikov. Tudi nekaj italijanskih vojakov je padlo.

Nato so se začele preiskave na Golem in v Škrilju, kjer je bil ustreljen okrog 20-letni fant Glavan, ki je hotel iz strahu pred Italijani pobegniti. Našli so nekaj orožja in municije. Tako naslednji dan so požgali Italijani vse hiše, ki so bile na samotni, župnišče na Golem, na Kureščku, pristavo v Mokreju, graščinsko žago in vas Krvava peč. Ubili so več mož, med njimi tudi očeta neke družine, kjer je bilo mnogo otrok.

Naslednji dan so bile požgane vasi: Spodnje in Gorenja Gola, Škrilje, Zapotok, Vosenka Suša, Osolnik, Purkace, Ustje in s par izjemami so bili odpeljani vsi moški nad 16 let starosti v ljubljanske zapore, kjer čakajo obsodbe. Žene in otroci so bili konfinirani v raznih krajih, kakor Ig, Iška Loka, Matene itd., kjer smejo sedaj bivati.

Prva konvencija izdelovalcev farmarskih strojev

Peoria, Ill.—Prva konvencija, ki jo izdelovalcev farmarskih strojev (Farm Equipment Workers CIO), ki se je vršila tukaj pred par dnevi, si je nadela za glavno nalogo pospešitev vojne produkcije. Philip Murray, predsednik CIO, je delegaciji poslal pozdrave z željo, da bo konvencija podvzela korake za čim večji napor v vojnih prizadevanjih. Konvencijo je brzojavno pozdravil tudi predsednik Roosevelt, ki je pohvalil izdelovalce farmarskih strojev za njihovo sodelovanje v vojnih naporih.

Kairo, 21. sept.—Angleški letalci v Egiptu so sinoči spet posipali Tobruk z bombami, ki so zanele požare, kateri so razsvetlili okolico 30 milj daleč. V spopadu z nemškimi bojnimi letali so Angleži sestrelili dve letali.

Finski poslanik dal pogoje za mir

Potrebne so garancije za neodvisnost

Washington, D. C., 21. sept.—Finski poslanik Hjalmar J. Prokop je v soboto informiral državni departament, da je Finska pripravljena na konec svoje vojne z Rusijo čim prej dobiti garancije za svojo eksistenco in neodvisnost v bodočnosti.

Ameriški državni departament je že pred meseci pritiskal na Finsko, naj sklene mir z Rusijo in pretrga zvezo z Nemčijo, toda konkretna poslagikova izjava se lahko smatra za nekakšen odgovor. Poslanik je tudi rekel, da do danes Finska še ni prejela nikakršne ponudbe za mir, niti kakršnih mirovnih pogojev od sovjetske vlade. Dalje se glasi poslagikova izjava, da finska vlada od zadnje jeseni ni uprizarjala nobenih napadov na Rusijo.

Da li se iz tega izcim kakšno razgovorjanje za separatni mir med Finsko in Rusijo, je zdaj še nemogoče reči.

NAČRT V SENATU ZA MOBILIZACIJO DELAVCEV

Delavci ne bodo smeli izpreminjati dela do konca vojne

KONTROLA V ROKAH VOJAŠKIH NABORNIH ODBOROV

Washington, D. C., 21. sept.—Senator Lister Hill, demokrat iz Alabame, je predložil načrt za mobilizacijo delavcev za vojno. Zakon, če bo sprejet, bo pooblastil predsednika Roosevelta, da dredi stalno delo vseh delavcev v vojnih industrijah za dobo vojne. To pomeni, da delavec, ki je uposlen v vojnih industrijah, ne bo smel pustiti dela, kadar bo sam hotel in iskati drugega; moral ga bo ostati pri istem delu, ki ga bo vršil in premeščen bo le tedaj, kadar bo uprava videla, da je to potrebno.

Dalje določa načrt, da je novačenje delavcev za vojne industrije pod kontrolno oblastnikov, ki vodijo vojaške nabore; to znači, da dobe delavci v vojnih industrijah status civilnih vojakov, ki bodo podvrženi disciplini, kakor so vojaki v armadi ali pomorščaki v mornarici. Vse delodajalne agencije pridejo na temelju tega zakona pod federalno kontrolo in lokalni naborni odbori bodo odbirali izmed vojaških nabornikov vse one, ki pojdejo na delo v tovarne namesto v armado.

Naborna vojaška oblast bo lahko vzela delavca z dela, ki ni potrebno za vojno in ga bo poslala na delo, ki je potrebno za vojno produkcijo, če je le sposoben zanj. Prav tako bodo imeli naborni uradniki oblast, da odredijo industrijam, koga morajo uposliti in kdo jim ni potreben.

Zakonski načrt je usmerjen na nalogo, da federalna vlada uposlji vse one moške, ki so sposobni za potrebna dela in industrije bodo primorane uposliti vsakogar, ki bo določen za delo po nabornih oblastnikih.

Domače vesti

Cleveland, — Konvencija SDZ je bila zaključena v petek zvečer. V gl. odbor so bili izvoljeni večinoma stari odborniki. Prihodnja konvencija bo v Lorainu. Konvencija je nakazala delegatom in odbornikom dnevniček po \$10 in poleg tega je dobil vsak delegat za "bonus" vojni bond po \$18.75 (\$25). Za Slovenski narodni muzej je konvencija prispevala \$50. — Dne 16. t. m. umrla Mary Zalar, roj. Tone, stara 63 let in doma z Iga pri Ljubljani. V Ameriki je bila 39 let in tukaj zapušča moža, tri sinove, dve hčeri in brata, v Minnesoti pa sestro. — Dalje je umrla Molly Marcus, roj. Princ, stara 34 let in rojena v Clevelandu. Zapušča moža, dva otroka, mater, štiri sestre in tri brate. — Nadalje je umrla po dolgi bolezni Mary Perko, roj. Maunter, stara 72 let in rojena v Valični pri Zagradcu na Dolenjskem. V Ameriki je bila 43 let in tukaj zapušča sina, hčer in brata. — Naglo je umrla šestmesečna deklica Patricia Skerl, hčerka Johna in pok. Rozi Skerl. Poleg očeta zapušča štiri brate in šest sester.

Adamičeva povesti v radiu

New York City. — Kratka povest "Talk in a Taxicab", katero je spisal Louis Adamič in jo objavil v magazinu This Week, je bila dramatizirana za radiogram na programu Treasury Star Parade. Igrica je bila rekordirana 15. sept. in odlični filmski igralec Edward G. Robinson je nastopil v tem delcu v vlogi voznika taksijske. Igrica bo zdaj oddajana na več ko 600 radiopostajal pod Adamičevim izvirnim imenom "It Isn't Peanuts". To je že druga Adamičeva radiogram na omenjenem programu. Prva bazira na njegovi knjigi "Two Way Passage". Adamič je pripravil material za tretjo, katere se bo pečala s četniki v Jugoslaviji in v kateri bo Orson Wells igral vlogo Draže Mihajloviča.

Skupni odbori za pospešitev vojne produkcije

Washington, D. C. — Skupni odbori delavcev in delodajalcev, čijih namen je pospešitev vojne produkcije, sedaj štejejo že več ko tisoč, se glasi poročilo Donalda Nelsona, načelnika vojne produkcije.

Angleži in Američani oborožujejo četnike

Prihod odličnega Slovenca v Ameriko

Kapitan Ivan Kern pripoveduje o četnikih

New York (JIC).—Dne 16. septembra je prišel v New York kapitan Ivan Kern, načelnik mornaričnega oddelka jugoslovanskega prometnega ministrstva v Londonu. Kapitan Kern, ki je Slovenec, je pristal s "klijperjem" na La Guardia Fieldu. Prispel je sem s posebno nalogo in bo ostal le kratek čas v Ameriki. Kapitan Kern, ki je bil komandant oddelka torpedov pred zasedbo Jugoslavije, je izjavil amerikanom častnikarjem, da jugoslovanski narod prenaša neizmerno trpljenje, a da je njihov duh nezlomljiv. "Zelo malo hrane imajo. Mnogi kruha še niso videli cele štiri mesece, a se niso uklonili in bodo nadaljevali svoj odpor."

Kapitan Kern je izjavil, da se jugoslovansko bojno in trgovsko brodovje še vedno bori in plove pod svojo lastno zastavo in služi skupni stvari Zedinjenih narodov.

Francoze vlačijo v rove na Poljskem

Kriza lutkarke vlade v Vichyju

5 francoske meje, 21. sept.—Petain-Lavalova vlada v Vichyju je prišla v težko krizo v svojih odnosih z nacistično Nemčijo zaradi najnovejših sabotažnih činov in napadov na Nemce v okupiranem delu Francije. Laval je včeraj sklical izredno sejo vlade, da se posvetuje, kaj je storiti.

Kriza je prišla, ko so Nemci dali ustreliti 116 francoskih talcev v Parizu v soboto zaradi nekaj sabotažnih činov na železnih cestah, razkačeni Francozi so pa na to včeraj odgovorili z novimi činmi sabotaže in ubojev. Dva nemška gestapovca sta bila ubita, neka nemška garaža v Parizu je zgorela do tal in tri železniške proge, ki vodijo v Pariz, so bile nanovo poškodovane.

Nemško poveljstvo v Parizu je takoj odredilo nove represalije za te čine—in sicer masno ugrabljanje moških po vsem okupiranem delu Francije in odvajanje ugrabljenec na delo v premovalovnih v Šleziji in na Poljskem. Doselej so nasilno odvajali v Nemčijo le nefrancoske židov, danes pa so odpeljali na Poljsko več sto francoskih talcev, ki so jih imeli pripravljene za ustrelitev. Lov na druge Francoze se nadaljuje.

Stiri milijone mož v ameriški armadi

Washington, D. C. — Major general James A. Ulio je 19. sept. izjavil, da ameriška armada sedaj šteje štiri milijone mož, kar ne vključuje števil mornarjev. Računa se, da do konca tega leta bo armada imela več ko štiri in pol milijona mož.

Nemški špijon obsojen v smrt na Kubi

Havana, Kuba, 21. sept.—Kubanski sodišče je obsodilo v smrt nemškega špijona Avgusta Luninga, ki je pošiljal kratkovalovne radijske informacije o gibanju tovrstnih parnikov nemških podmornic na morju. Luning je star 31 let.

Mihajlovič dobil že čez sto ton orožja in streliva

PODMORNICE PRODIRAJO SKOZI BLOKADO

London, 21. sept.—General Draža Mihajlovič, vrhovni poveljnik četniške armade na "drugih frontih" na Balkanu, napada Nemce in Italijane z zaplenjenimi tanki in bombniki ter z angleškimi in ameriškim strelivom, ki mu ga skrivoma dovažajo angleške podmornice na obrežje Dalmacije. Tako se glasi poročilo iz jugoslovanskih virov.

Več ko sto ton municije in orožja—vključivši streljnice, ročne granate in celo lahke topove—je že bilo dostavljenih po angleških podmornicah armadi hrabrih jugoslovanskih četnikov v zadnjih tednih. Podmornice, ki dovažajo Mihajloviču to blago, drsko prodirajo skozi nacistično blokado na Sredozemskem in Jadranskem morju.

Jugoslovanski viri citirajo italijanske tovarniške mornarje v Ankaru, ki so povedali, da ne pretrgajo tok orožja in municije prihaja k Draži Mihajloviču skozi blokado.

Vojskovanje jugoslovanskih četnikov se je zadnje tedne moderniziralo, ko so četniki obrnili proti oslady tanka, bombnike in druge motorne naprave, ki so jih uplenili Nemcem in Italijanom. Ugrabljeni bombniki, ki se dvigajo v zrak s skrivnega letališča v Srbiji, zadajajo težke izgube nacističnim posadkam v okupiranih mestih Jugoslavije. Mihajlovičeva četniška armada je zadnje čase dobila na tisoče novih rekrutov, ki se dnevno priključajo tudi iz Hrvaške in Slovenije.

Poročila zadnjih dni pripovedujejo o mnogih razbitih vlakih, ki leže po vseh progah v Jugoslaviji. Jugoslovanska vlada v Londonu je te dni prejela vest, da je bil ekspresni vlak, ki vozi iz Zagreba v Carigrad, razstreljen v bližini Siska po hrvaških četnikih, ki so čakali v zasedi na nemški vojaški vlak; 70 ljudi je bilo ubitih in čez sto ranjenih pri tej razstrelbi.

Drugi vlak, ki je vozil strelivo nemakim posadkam v Srbiji, je bil razstreljen blizu Jasenovca na Hrvaškem.

Poročilo se dalje glasi, da brkone tudi dr. Vlado Maček, vodja hrvaških kmetov, sodeluje pri tej sabotažni kampanji z Dražo Mihajlovičem. Nacistični oblastniki v Jugoslaviji so razpisali skupaj do pol milijona dolarjev nagrade onim, ki jim pripeljejo žive ali mrtve sledeče tri četniške voditelje: Dedomir Plečević, odlični belgrajski odvetnik, profesor Milorad Labudović, znani liberalac in Branišlav Martinović, krojač iz Belgrada.

Najnovejša vest se glasi, da so četniki izvršili uspešen napad na Dugoselo na Hrvaškem.

Tiskarska unija zviša člansko pristopnino

Colorado Springs, Colo. — Mednarodna tiskarska unija je na svoji konvenciji sprejela resolucijo, da se zviša pristopnina za nove člane z \$10 na \$20 za tiskarje pod 35 letom in na \$35 za vse one nad to starostjo. Daje je bil sprejet predlog, da se ne uposljujejo nove moči na izpraznjena mesta, ki so nastala vsled vojaških nayačenj. Oba predloga bosta šla na splošno glasovanje članstva.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Nastojimo za Združeno državo (Ivan Chicago) in Kanado \$8.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in Cleveland \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in neosebne članke se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil politično.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Priredba dobro uspeša

Detroit. — Članice gospodinj-skega oddelka Slovenske delav-skega doma smo 6. septembra priredile zabavo v korist ruske-ga vojnega reliefa in za jugoslo-vanske četnike. Ta zabava se nam je povojno obnesla. Nare-dile smo \$130 čistega in izročile \$65 vsakemu.

Do tako lepe vsote so pripo-mogli še posebno Joe Kotar, ki je daroval štiri kvarte dobrega žganja, Mary Knez, ki je daro-vala štiri kvarte vina (prodale smo ga na dražbi), mrs. M. Ro-tar, ki je darovala \$10, Mary Klarich \$2, Katie Stimac \$2, To-ny Krzink \$1, mrs. J. Hren \$1, Mary Lapanja \$1.25, Frances Kap-el pa je podarila dva okusna štrudeljna. Naj še omenim, da v teh \$130 ni všteto tisto, kar sta na strani nabrala za ruski relief Joe Koršič in Frank Kapel.

Torej se vam vsem prav lepo zahvalimo in tudi priporočamo za bodočnost. Saj to je nam vsem v korist.

Naš gospodinj-ski klub priredi balinarsko zabavo 27. septembra na 437 S. Livernol. Zopet ste vsi vabljeni.

Antonia Ločnikar.

Olabnost se kaznuje

Hermine, Pa. — V moji mlado-sti mi je oče pravil tole zgodbo, ki se mu je pripetila na istem mestu kot sva takrat hodila, to je na Ravnih in Prelozih med dvema našima njivama. Pot je bila že precej izdolbena in ob ravnih njivah je bila steza, po kateri so peš hodili. Seveda je bilo to v starem kraju.

"Vidiš, sin," mi pravi oče, "tu-kajle sem nekoč srečal prav zav-bir fant, ki je bil star toliko kot si zdaj ti — 17 let. Šel je do-mov z volovsko vprego in kot sem pozneje izvedel, je vozil ko-le gor v Bukovše v vinograde. Vprašal sem ga, kaj je vozil, to-da v odgovor sem dobil: "Kaj te briga, stariček..." Le poglej, nadaljuje oče, "tamle pri župa-novi njivi vidiš tisti mali klanec in ravno tam ga je Bog kazno-val radi njegove prevzetnosti."

Vprašal sem očeta, kako in na kakšen način. "Enostavno tako-le: Fant je imel mlada vola, ki sta bila kot dva jelena, oba rde-ča in brhka in prav urnih nog sta jo pobirala po tistem klanecu. Kar naenkrat odleti sornik, na katerem je bila pripeta zadnja prema. Takrat pa zadnji konec voza nazaj po klanecu, vola sta pa s prvim koncem prav hi-tro ubrala proti domu, tako da ju je fant komaj prestregel in ustavil.

"Fant ni vedel, kaj bi počel, ker vola nista hotela mirovati in hotela sta kar domov. V tistem hipu pa zaslišim fantov klic: "Stric, pojdi me pomagat, da bova tale moj voz skupaj spravi-la..." Kaj sem hotel druge-ga," nadaljuje oče, "šel sem fan-tu pomagat, tako da sva zopet vsa štiri kola skupaj spravila, ta-ko da je fant pripeljal cel voz domov, kajti drugače bi ga ne. Sam sebi sem se smejal in tudi

jezen sem bil. Ali kaj se hoče, kadar je pomoč potrebna, je po-trebna in jo moraš dati. Povem pa ti, da ne boš nikdar prevze-ten in ne šali se s sabo, kajti ni-kdar ne veš, kaj se pripeti tebi ali komu drugemu, kot na pri-mer tistemu fantu. Za tisti pre-vzetni odgovor, ki sem ga dobil od njega, se mi je nazadnje vse-eno dobro videlo, da sem iz "kaj-te-briga-starca" postal "stric". In v resnici sem bil stric, kajti drugače bi ne bil slišal tisti mili fantov klic..."

Vidite, dragi čitatelji Prosvete, to je dobro zrcalo človeške slabosti. In koliko takih prime-rov je vsepovsod med nami in tudi med drugimi narodi menda ni bolj.

Frank Fink. 200.

Vsi pomagajmo

Elizabeth, N. J. — Potrebno je, da vsi pomagamo, da čim prej premagamo napadalce. Izid voj-ne je največ odvisen od Ameri-ke. Vlada prosi gospodinj-ke za slabo mast (od cvrenja in peče-nja mesa), za škatle in za drugo staro žaro, na primer za gumij, staro železo itd. Vsega tega je bilo pri vsaki družini in se še vedno dobi. Prej smo mast od mesa in klobas proč metale, zdaj pa jo shranimo v posodi in ko se je nabere dovolj, jo nesimo mesarju, kjer dobimo 12c za funt. Predsednik Združenih držav je ponosen na ljudi, ki pri tem so-delujejo. Tudi župan se zahvali, kadar na avtnih trokih zvozi-jo skupaj.

Uspeh te kampanje za slabo mast, ki jo rabijo za eksplozive, in za škatle je veliko odvisen od gospodinj-ke. Kar se škatel tiče, jih umijte, odstranite papir, dno in pokrivajo proč in jih stlačite z nogami. Povejte tudi sosed, naj tudi ona zbira mast in škat-lje. So ljudje, ki ne čitajo vse-ga v listih in zato jim je treba osebno pojasniti. Glavno je, da nudimo vso pomoč k zmagi.

Bodimo tudi z jugoslovanskimi trpin in ne odrecimo jim po-moči. Pomagajmo vsem, ki so bili napadeni. Naši sinovi so pri-pravljeni dati svoje življenje za nas, zato moramo tudi mi vsi po-magati, da premagamo zahrbt-nega Japonca, divjakega Hitlerja in krvoločnega Mussolinija, ki zdaj požiga našo lepo Slovenijo in mori naše ljudi. Ker razbi-jajo tudi cerkve in božja pota, je čudno, da se papež nič ne oglasi proti temu barbarstvu. Zakaj daje potuho največjemu rimske-mu klavnu Mussoliniju? Moral bi storiti tako kot je storil Kri-stus, ki je rekel hlapcu, ki je hotel usekati učenca z mečem: "Vtakni svoj meč v nožnico, kaj-ti kdor z mečem kosi, bo z me-čem pokončan..."

Torej pomagajmo vsi v teh vojnih naporih. Tisto, kar bo-mo dali revežem, nam ne bo ni-koli manjkalo. V Zajedničarju sem čitala, da so v Pittsburghu na shodu v parku nabrali \$20,000 za vojne bonde. Tako je poročal Jos. Češarek. Torej ti ljudje so prišli kličili na pomoč za obrambo

nas vseh. Bodimo tudi mi v prvi liniji, kar se pomoči tiče.

Agnes Pasarič.

Glas iz dolele polina

Rock Springs, Wyo. — Ker se že dolgo nisem oglašil, boste morda mislili, da nas je že bur-ja odnesla. Ampak smo še trd-ni kot bezgov les. Dela se vsak dan razen nedelje, ali nekateri morajo iti še ob nedeljah kaj po-pravljati v jamo ali kam dru-gam.

Dne 16. avgusta sem dobil pi-smo od sestre iz Hudsona, da je njen mož John Dolenc bolan. Mislim sem si: Časa imam dovolj, delat ne morem, ker me nadiha spravlja od kruha, pa sem 19. avgusta zasedel bus in se odpe-ljal proti Hudsonu. Tam sem bil tri tedne. Nekoliko sem šel okrog rojakov, največ sem pa čit-al Prosveto in Glas Naroda, ker drugih listov tam nimajo, kar ni nič čudnega.

Edino majno, ki je bila tam, so zaprli, potem še dipelj podrli in vse orodje pobrali ven, še ce-lo železniški tir so razdrli. Tako morajo zdaj ljudje iskati si ži-služka po drugih krajih in drža-vah.

Ko sem delal tam pred več le-ti, sem poznal dosti ljudi, ki so sedaj morali zapustiti lepe hiše-ke z vrtovi in njivami, na ka-terih so lahko pridelali toliko vsakovrstne zelenjave — krom-pirja, zelja, fižola, kumare in drugih reči — da so imeli dovolj za svoje potrebe. Nekateri so imeli tudi toliko sene in detelje, da so lahko redili štiri ali pet glav živine. V jami se je pa še kak dolar zaslužil in tako je bi-lo veselje. Sedaj ni nič več tega. Sedaj bi lahko dobili tiste hišice za par sto dolarjev z vrtem in njivami vred, da si vredne po-tri do štiri tisočake, ako bi jih bilo mogoče prestaviti v kak drug kraj, kjer je dosti indus-trije. Pa tudi nič ne izgleda, da bi bilo tam kdaj kaj boljše-ga, kar se zaslužka tiče. Marsika-ter kandidat pred volitvami še nekaj obljubi, toda ko so volitve končane, so pa tudi obljube pozabljene. Ampak to ni samo tamka, marveč je povsod enako.

Neki večer smo se pogovarjali o revežih v stari domovini. Pa jim povem, da imamo v Rock Springsu postojanko 17 JPO-SS in da lahko daruje kak do-lar, kdor hoče. Pa pravi Dolenc: "Ti, mama, koliko bova midva dala?" Ona odgovori, da bi manj skore ne bilo lepo dati kot pet dolarjev. S tem je bil tudi on za-dovoljen. Zraven sta sedela Jo-že Pivk in John Tushek in sta takoj tudi onala dala vsak \$2.50. In tako se je začelo. Šestega sep-tembra prideta iz gozda še Lu-dvik Zupančič in Matevž Pivk. Ko sta izvedela, za kaj gre, mi je Ludvik pomolil petak, Matevž pa dva dolarja. Drugi dan mi je pa še Frank Pintar dal petak, tako da sem prinesel v Rock Springs \$22 in jih izročil tajni-ku postojanke Johnu Jenkotu. Marsikak dolar bi bil še dobil, če bi bil imel kakšno pooblasti-lo od postojanke, kar na svojo odgovornost se pa nisem upal vprašati več kot enega. Ta mi je dejal, da nima pri sebi. Takoj sem vedel, da tu velja pregovor, da sita vrana lačni ne verjame.

Mislil sem, da bi šel nekoliko pogledat tudi v Kemmerer, Dia-mondville in tam okrog, toda bo-

Predsednik nižje kongresne abernice Sam Rayburn in kon-gresnik John W. McCormack zapuščata Belo hišo, kjer sta se posvetovala s predsednikom gla-sa zakonodaje proti inflaciji.

do mogoče sami vprašali za pravo-co za nabiranje. Potem bi se mi lahko pa še mudilo proti do-mu.

Kot vidim v Prosveti, je šel tudi stari France Finžgar med četnike. Rad verjamem, ker sem ga poznal, da je možak in pol. Saj so nekateri raje prišli sem povedat, kakšna revščina je v starem kraju in kaka grozodej-stava se godijo po vsej Evropi. Sami so pa kar pustili ljudi tam kot slab pastir ovce...

J. Pintar. 10.

Poročilo zastopnika

Akron, O. — V zadnjem dopisu sem omenil, da bom obiskal na-ročnike v Detroitu, kar se je tu-di zgodilo. Zvečer na Delavski dan sem se v Clevelandu sestal s tremi dekleti na parkniku, ki je vozil v Detroit, in sicer s Sem-rovo, Ocepko, in Potočnikovo. Zadržani mi je tudi sporočila, da me želi videti moj brat, ki živi v Detroitu že 17 let. Ker je bi-la ura že pol dvajsetih, smo šli k počitku, kajti na tridnevni pro-slavi SNPJ v Clevelandu ni bilo dosti spanja.

Drugo jutro smo se z dekleti spet sestali, ampak dve sta šli naravnost na delo, z Ocepko pa sva šla na njen dom, ker tam v bližini živi tudi moj brat. Ker je bil brat tisti dan prost od de-la, smo šli takoj na agitacijo na Six Mile Road, kjer se nahaja Slovenski narodni dom. Vozil nas je Ocepko, oče prej omenje-nega dekleta, ki je imel nočno delo in je bil doma. Jaz sem ostal tisti večer pri dobro znani družini Krainz, čez noč. Bila je tudi ona v Clevelandu in sem se z njo že tam seznanil. Mrs. Krainz zna voziti avto in je na-ju spremljala in vozila še tisti večer. Mi morate oprostiti, ako to žensko nekoliko opišem.

Ona je stara 50 let, toda je še polna življenja in željna znanja. Ona je "defense warden" v svo-jem okrožju in ima zemljevid vseh cest, ki spadajo pod njeno področje, da daje opozorila in navodila v slučaju sovražnega napada. Ampak to ni vse: vež-ba se tudi v plavanju in potap-ljanju za reševanje ljudi. V tem je precej spretna. V tekmi je naredila 28 vaj, naprej in nazaj na daljavo 90 čevljev, pod vodo pa osem čevljev globoko na da-ljavo 45 čevljev. V tej globokini lahko pobere na dnu vsak pred-met. Zna na pamet vsa reševal-na navodila, kako človeka rešiti, kako mu pomagati, kako ga spravi-ti na površje vode itd. Ona je hodila v šolo za vse te stvari. V svoji poziciji je že napredo-vala za eno stopnjo ali zvezdo — po našem za "trajtarja". Videl sem pismo, v katerem ji vodja civilne obrambe čestita na na-predovanju.

Ta ženska ima tudi moža, ki mu mora stree, ko pride z dela, in čistiti dom, ki je zmeraj v re-du. Sploh imajo tri hiše, toda dve v najemu. Krainzova imata tri otroke. Hči je že nekaj let akrobatična plesalka, toda se za-časno nahaja doma, ker si je pred par meseci nogo izpahnila in ne more nadaljevati s svojim pro-fesionalnim delom. Zadržne čase je delala na svojo roko. Starejši sin pa je v armadi. Strica Sama, in sicer pri kavaliriji tehnični na-rednik. Bil je ravno na dopustu in so mu prijatelji priredili "party". Te sem se tudi jaz ude-ležil in imel priliko, da sem se z njim nekoliko pogovoril. Mlaj-ši brat pa je še premlad za ar-mado. Hvala lepa Krainzovim

za vso kooperacijo, posebno mrs. za vojnjo.

Drugi večer me je zapeljal Six Mile rd. na dom mojega brata Tone Cedilnik, drugi dan me je pa brat spremljal do Petra B. nedikta, ki zdaj vodi gostilno Royal Oaku na Six Mile rd. 11. cesti. V bližini si postavi-ti hišo. Peter me je bil ves čas. Ponočil je Proletarcu, kupil de-Adamičevi knjigi — Two-W Passage in What's Your Name za sina, ki gre v kolegij, in \$10 podpore Proletarcu. Peter ima še zmeraj srce za delavce razred, kot tudi za politično banje, da si z vsem ne strin-vendar pa ima vero v orga-rano delavstvo in njegovo bo-nost. Rojaki v Detroitu poročam, naj ga večkrat obiš-je. Peter mi je naročil, naj obiščem, predno grem iz Det-roita, toda ni bilo mogoče. Opro-ster!

V Detroitu sem prenočil ledečih: Pri bratu dvakrat, Rudiju Potočniku, Krainzov-tonetu Cedilniku. On je bil v let v bližini Hermineja in i-tudi ženo od tam, hči starega tza, ki ga poznam, odkar je Ameriki. Star je nad 70 let, a je enkrat in ustanovni član dr-tva 23. En večer sem preno-pri Franku Modicu, ki stane-pet milj od Delavskega doma-zapadni strani. Prenočiti bi rai pri Močnikovih, toda ob-enajstih pride v DD Modic, mi predstavi in me povabi, grem na njegov dom. On je še l po vojni v Ameriko, vne-ima še svojo hišo in družino. Starejši sin, ki hodi v ljud-šolo, že kaže lepo razumeva-ekonomskih vprašanj. Tudi-klica in še drugi fant sta ulj-na, sicer pa imajo še mal-otroka.

Frank je navdušen unio-ampak, ker je dober meha-nika sitnosti pri držanju de-ker zdaj zasluži \$1.75 na uru-politiki je bil prijatelj Rusije-ga tudi bossi nazivajo za "re-karja". Z našo grupo je bil je še v sporu, ampak kot sem-jaz preizkusil, je odkritost-aktiven za delavsko stvar. Up-da meja ni tako visoka, da bi mogli skupaj delovati, ko-de čas po tej vojni, ki mo-naredi konec tudi konfu-zijsedaj deli razredno zavede-lavce na vse strani.

Frank mi je dal par naroč-drugi dan me je pa še zape-nazaj do Delavskega doma, v tistem okrožju se nisem bil-tov. Peljal me je tudi, da mi-kaže Fordovo kraljestvo, nesreča je hotela, da je vozil-ko rdeče luči in dobil zato-policaja "listek", da se mora-ti zagovarjati. Kazen je menda-copakov. Meni je bilo bi-ampak Frank je rekel: nič za-Rad mi je utegrel, ker je pre-čan, da sem se tudi jaz žrtve-za delavstvo. Do take osebe-ra človek imeti simpatije, k-razume delavski boj.

Dobro kooperacijo mi je-tudi Tone Cedilnik. Drugi-je v nedeljo, me je peljal do M-Urbasa, kjer sem tudi pre-nen večer prej. Ampak on je-kel, da moram priti nazaj v-deljo, in sicer z avtom, ker-njegovega vzel sin v Chic-o odkjer vozi letala v New Y-in nazaj. Tudi čast za sta-Naju s Cedilnikom je spremlj-di Leo Junko, ki je že dolgo-bolan na revmatizmu in ne-re veliko hoditi. Uspeh smo-li tisti dan s knjigami, ne-p-naročnino, ker rojaki, ki smo-obiskali, so že vsi bolj ameri-nizirani, vendar pa imajo-Prosveto.

Z Adamičevimi knjigami-imel dober uspeh. Prodaj s-jih 28. Naročnin Proletarcu-(Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 22. septembra 1918)

Domače vesti. V Waukega-Ill., se rojaki okoli Narodne doma pridno gibljejo.

Delavske vesti. Unija želez-ških klerkov je odglasovala p-ti stavki.

Inozemstvo. Anglija je se-za vojno s Turki — Turki so-Kemal zahteva vrnitev Carig-da in Tracije, vprašanje: Daj-nel naj se pa reši na konferen-

Sovjetska Rusija. Sovjet-vlada daje korajžo Kemalu-se ne umakne pred antanta-

Tedenski odsevi

Eugene Talmadge, governor države Georgije in velik reakcionar, je propadel pri primarnih volitvah. Porazil ga je mlad novodeal-ski demokrat z veliko večino. Talmadge se je odlikoval s ku-klukarskim totalitarstvom. Sovražil je zamorce in žide in v javne-šole svoje države je uvažal svoj verski fundamentalizem. Vsa-čast volilcem Georgije, ki so tega starega reakcionarja poslali v-poko! Demokracija živi in napreduje tudi na zloglasnem ame-riškem jugu!

Vojna postavlja marsikaj na glavo, v marsičem pa je dobra žola. Zlato je vladar sveta, ampak v vojnem času ni zlato vredno nič. V vojnem času je jeklo kralj vseh kovin. Zlati rudniki v Ameriki so zdaj zaprti in rudarji so odšli na delo v druge rudnike, iz kate-rih prihaja ruda, ki je danes bolj potrebna.

Včasih je bil v Ameriki "rush" (naval) na zlato, ki so ga odkrili kje v visokih hribih na zapadu. Ameriška zgodovina je polna teh "rushov", na debelo prevlečenih z romantiko. Danes imamo dru-ga "rusha" — na staro železo, staro pločevino in na drugo starino vsake vrste. Za zlato se nihče ne briga te dni. . . Kos starega železa je vreden več kot največji kos zlata. . .

Pred dvema letoma so nacijaki petokolonci v Ameriki posku-šali zainteresirati ameriške Indijance za svojo propagando. Pri-povedovali so jim, kako jim Amerika krati politično svobodo, po-zabili pa so, da so Indijanci postali leta 1924 enakopravni držav-ljani. Opravili niso seveda nič.

Po napadu na francosko luko Dieppe je pa doktor Goebbels po-ročal svetu, da so temu napadu prisostvovali tudi ameriški Indi-anci, ki so prav divjaško tullili, ampak Nemci se jih niso ustrašili. To je bil navaden bluff. Indijancev ni bilo pri tistem napadu. Ta bedasta propaganda dokazuje, kako hitro je centrala v Berlinu pozabila, da je še pred kratkim hotela pridobiti iste indijanske "divjake" zase. Ker ni bilo uspeha, so zdaj Američani v splošnem "indijanski divjaki."

Sosednja Mehika koraka bolj in bolj ob strani Združenih držav kot demokratična republika. Ko je bil pri zadnjih volitvah v Mehiki izvoljen Camacho za predsednika, so bili napredni krogi v Združenih državah v velikih skrbih. Bali so se, da pride me-hiška reakcija nazaj na krmilo. Demokratični elementi, ki so se zbirali okoli prejšnjega predsednika Cardenas, so se pripravljali na konflikt.

Konflikta ni bilo in ga ne bo. Mehika je stopila v vojno z ošilec ob strani demokracij in predsednik Camacho je imenoval bivšega demokratičnega predsednika Cardenas v svoj kabinet za vojnega ministra. Oba delata složno za sodelovanje z Rooseveltom in za zmago demokracije. Tako je prav!

V demokratični družbi so potrebni kompromisi v vsaki večji krizi, katera ogroža vse slove enako. Največji politični in socialni naprotniki se lahko zedinijo in kooperirajo za neko skupno korist. Današnja vojna je takšna kriza. Kdor danes odklanja kompro-mis za dobro stvar — odklanja svojo eksistenco in zasluži, da zdrkne v propast.

Hitlerjeve horde so se za drago ceno pritokle do Stalingrada po dolgem, dolgem času. Rusija bo prebolela izgubo tega mesta, če ga sploh izgubi, — kakor je prebolela izgubo drugih in prav tako važnih mest — ne bo pa Hitler nikdar prebolel izgube časa, drago-cenega časa, ki ga je porabil, predno je dosegel Stalingrad.

Hitler je porabil vse letošnje poletje, a ni prišel daleč, ko je prišel v drugo — rusko zimo. V Rusiji je že nastopila zima, ki je najboljši zaveznik in zaščitnik ruskega ljudstva. Vsa čast gre temu ljudstvu, ker se je tako dobro držalo skozi poletje. Zdaj, ko ima spet zimo, se bo oddahnilo.

Ne bo se pa oddahnil Hitler. Letošnja zima je njegova zadnja postaja, s katere vodi pot strmo navzdol v — črno jamo.

Draž Mihajlovič ima na svoji strani tudi bolgarske četnike, katere naziva bolgarski kvizling Filov "komuniste." Tako so po-ročali iz Carigrada zadnje dni. Hitlerjevim kvizlingom na Bal-kanu, Hrvaškem in v Sloveniji so vsi četniki "komunisti" in "ban-diti." Draža Mihajlovič jim je že petnajst mesecev "komunist" in "bandit." Ameriški komunisti so edini, ki pojejo, da je Draža s svojimi četniki vred "fašist." Ali ni to zanimivo?

Da, zanimivo je! Zakaj? Zato, ker ameriški komunisti vedo, da se Hitlerjevi kvizlingi lažejo. Draža Mihajlovič ni komunist in velika večina njegovih četnikov niso komunisti! Ameriški komu-nisti bi pa radi videli, da so kvizlingi v pravem.

Skupna politična akcija ameriških Slovencev v interesu stare domovine se polagoma izmotava iz goščave ignorance, predsodkov in nestrpnosti. Edini cilj te akcije, ki je mogoče, se bo izkristaliziral v kratkem. Ta cilj je združena in demokratična Slovenija v okviru jugoslovanske federacije.

Rekli smo in rekli smo, da vsem onim, ki verujejo v demokracijo, je lahko pristati na ta cilj in delovati zanj; oni, ki nimajo vere v demokracijo — da si jo radi imajo na jeziku — se bodo pa lovili in lovili za vse mogoče slamice izgovorov, samo da se odtegnejo skupnemu delu.

Naša skupna politična akcija je le pomožna akcija. Mi moremo le pomagati rojakom v stari domovini do ureditve njihovih političnih in pravičnih želja in zahtev.

Prizor s konvencije unije Electrical, Radio & Machine Workers CIO, ki se je vrnila v Clevelandu. Unija, stara sedem let, šteje 435.000 članov in je ena izmed najmočnejših v CIO.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Umori s pomočjo strupenih plinov
Radiopostaja "Svobodna Jugoslavija" je poročala dne 17. avgusta, da so gestapovci, katerim je pomagala Nedelčevićeva policija, v mesecu juniju preko 1000 belgradskih meščanov, proti katerim ni bilo nobene obtožbe, v skupinah od 50 do 100 oseb jih zapirali v celice s posebno opremo, ter jih tam v prisotnosti in pod nadzorstvom nemških vojaških strokovnjakov zastrupili s strupenim plinom. V teku nekaj dni so na ta način pomorili vseh 1000 aretirancev.

100 mrtvih pri požigu Sodražice
London, 21. avgusta (INS). — Reuterjevih vestih iz Moskve po italijani pri požigu Sodražice Sloveniji pobili 1500 ljudi. Vse prebivalstvo tega mesta je bilo pomorjeno ali pa je poginilo v plamenih.

Laške vojne oblasti so dale naloge vse slovenske vasi na meji v odseku med Ljubljano in Grosupljem.

Četniki v Dalmaciji
London, 21. avgusta (UP). — Poročilo glavnega štaba generala Mihajlovića javlja, da je četniški bataljon zasedel dalmatinski kraj Zupanjac in po ostrih bojih zaplenil mnogo vojne opreme.

Druga laška armada je doživela v Dalmaciji velike neuspehe. Privatne vesti, ki jih je dobila jugoslovanska vlada v Londonu, poročajo o popolnem uničenju hercegovaške vasi Ravno. Ko so četniki prekinili železniško progo Mostar-Sarajevo, zasedene oblasti kakovale smrtno nad 300 oseb, 200 pa je bilo odvedenih v koncentracijske taborce.

Glavno je 71. jugoslovanski korpus, ki so ga oddelki osišeča pobili v teku zadnjih treh mesecev.

Veliki pritisk na Gorenjskem
Poročilo iz Slovenije je bilo koncem februarja v Kranju stranih 74 oseb. Med aretiranimi so bili ljudje vseh slojev poklicev. Med njimi je tudi mnogo žena. Obdolženi so bili, da podpirali osvobodilno fronto. Vsi aretiranci so bili odpuščeni v zapore v Begunje. Med aretiranimi so bili tudi naslednji: Wedling Ivo, trgovec; Aljančič sin čevlj. mojstra, Rauch, farmacije; nač. žel. postaje Toporič in njegov sin; govedničar Krčeva, hčerka trafikarja na Stari potji; sin vrtnarja Sinkovca; Podjavoršek, trgovec; Zabret Lojze, kmet Joško, oba tovarnarja v bitli pri Kranju; dr. Matac, dr. Herfert; Limnar Zlatko, vrtni mojster; gdč. Karbarje, ing. Savnik; Benedik Franc Strazičica in njegov sin; Jereb, delavec v tovarni Semperih; phar. Kmet; sin profesor; gdč. Škrlijeva, uradnica tovarni Lutese.

Nadalje se je ob istem času pojavil v radovljjskih zaporih dr. Tomšič iz Ljubljane, ki bil noč in dan uklenjen v ve-

Imenani slovenski učitelji
Ljubljana, 15. marca. — Imenovanje slovenskih učiteljev v Hrvaškem: Marija Jelusić, iz Trbovlj, nameščena v Ljubljano; pri Rumi; Josip Kmet, učitelj iz Pobrezja pri Mariboru; nam. v Varesu; Ivan Vek, učitelj iz Sv. Barbare pri Dobrovi; nam. Danje Vodičev; pri Delcih iz Radvanja, nam. učitelj kot. Visoko; Vambur, učitelj iz Sv. Petra pod Sv. Anjo; nam. Zepce; Marija Kor, učitelj iz Svetinje pri Ptuj, nam. Gor. Jasenju; Marija Per, učitelj iz L. k. a. nam. na Drago, učitelj kot. Banja Luka; Katari, učitelj iz Sv. Martina pri Mariboru; nam. Bukvik, kotar Bre. Anjo; Lelinc iz Lokavca, učitelj kotar Banja Luka; Buzdar Fahle iz Sv. Roka; učitelj kot. Kuzmin; Karl, učitelj kot. Zavrca pri Ptuj,

plenili vso vojno opremo te posadke.

Gorenjski gerilci so imeli tudi spopade v Tuhinjski dolini ter ob tej priliki ubili več višjih nemških častnikov. Nprestan boji se vrše v predmestjih Jesenice in Kamnika. Nemški osvoboditelji so večkrat brezuspešno poskusili preleteti Karavanke preko sedla na Ljubelu. Vsako pot so jih gerilci obsuli s težkim ognjem iz strojne in pušk ter jih prisilili, da se umaknejo.

Nemška kolona približno 2000 vojakov in častnikov je pred kratkim zopet poskusila napasti postojanke gerilske skupine pri Polhov-gradu. Tudi tukaj se je moral sovražnik umakniti.

Pri Podnartu so gorenjski gerilci pred kratkim vrgli iz tira nemški vojaški vlak. Veliko število nemških vojakov in častnikov je bilo ubitih in ranjenih. Zopet drugje so gerilci pogladi v zrak tri tovarne avtomobile polne nemških vojakov.

Domača fronta

OFFICE OF WAR INFORMATION, Washington, D. C.

Naš boj z osiščem je začel novo poglavje in je sedaj druge vrste borba od one v prvih mesecih po začetku vojne. Spremembe se lahko vidijo na bojevnih frontih, kjer si naše čete v zraku in na tleh izbirajo svoj lastni čas za napadanje sovražnika, lahko se pa vidijo na domači fronti, kjer smo se prilagodili trdnemu, stalnemu pogonu, ki je potreben za zmago.

Prva doba, takoj po Pearl Harborju je bila čas velikega napora in velikega doseganja pa tudi čas precejšnje zmešave. Vojni napor je tuptatam zaostajal. Surovine niso držale koraka z izdelovalnim materialom. Bilo je premalo izurjenih delavcev za nekatera nova vojna dela in zato je bilo treba začeti z velikim programom vežbanja. Tovarne, ki so izdelovale blago za civilno prebivalstvo, so se zapirale, da se pripravijo za izdelovanje vojnega blaga. In pošiljali smo vedno več hrane in drugih zalog svojim zaveznikom in svojim vojakom.

Vse to je v začetku povzročilo precej zmede. Čas zmede pa je v glavnem minul. Sedaj smo v stanu posvetiti več časa pripravljanju načrtov, primerni razdelitvi onega, kar imamo, prizadevanju, da s pomočjo racionaliziranja dosežemo, da stvari trajajo dalje in sejejo dalje in da s primerno razdelitvijo bodo razpoložljive zaloge čim dalj mogoče zadostovale za pričakovane potrebe.

Na primer: mesa potrebujemo več kot kdaj poprej. Naša armada in naši zavezniki potrebujejo velike zaloge mesa — okoli 6 milijard funtov. Civilno prebivalstvo samo bi letos vzelo 21 milijard, ako bi le moglo, ali naša skupna zaloge je le 24 milijard funtov mesa. Ta razlika med zalogo in potrebo pomeni, da se bomo mi doma morali zadovoljevati s tem, da dobivamo po 2 in pol funta mesa na teden za vsako osebo. Ta količina pa je ravno toliko, kolikor smo povprečno jedli v zadnjih 10 letih. Primerja se lahko z enim funtom za Angleže, 12 unc za Nemce, 5 unc za Belgijce. Zraven pa

imamo obilne zaloge perutnine, sira in suhega fižola, za primerno prehrano.

Mi na domači fronti smo še vedno potratni s stvarmi, ki morajo in morajo prispevati k zmagi. Ne le, da moramo biti bolj varčni s tem, kar imamo, marveč moramo tudi prihraniti in zbirati one stvari, ki smo jih poprej metali proč kot nepotrebne.

Danes imamo določen seznam materiala, ki ga moramo reševati s smetišči in nabiralšči odpadkov. Najbolj važni odpadki so seveda kovine in kavčuk. Ta seznam pa ni nikakor končno ustanovljen. Kakor se vojna nadaljuje, utegne biti in bržkone bo še drugih stvari, ki bodo ravno tako nujne potrebe. V sedanjem trenutku pa naše vojne industrije najbolj potrebujejo sledečih reči:

1) Staro železo. — Polovica vsakega tanka, rušilca, trgovske ladje in topa, ki jih naše tovarne izdelujejo, je deloma napravljen iz starega železa, kakršno smo nekdanj smatrali kot malone brez vsake vrednosti. Industrija jekla je tako urejena, da potrebuje 50% ltega železa (pig) in 50% starega železa (scrap) za izdelovanje jekla, ki je temeljni material moderne vojne.

2) Baker, med, cink, aluminij in svinec. — Vseh teh kovin nimamo v zadostnih količinah. Vse so nujno potrebne za izdelovanje municije. Potrebne so za bombe, granate, patrone, puške, mitraljeze in za fine mehanske velikih topov. Graditelji ladij in letal jih potrebujejo.

3) Kavčuk. — Ta je najhujši primanjkljaj Amerike. Danes so one dežele, odkoder je nekdanj prihajalo približno 97% kavčuka za ves svet, zasedene od Japoncev. In čim ostanejo tam, dokler jih ne zapodimo. Amerika mora prihraniti svoj obnošeni kavčuk in odrediti se gumijevih predmetov, ki niso skrajno potrebni, da nabereimo nekaj sto tisoč funtov, ki jih brezpogojno potrebujemo.

4) Kuhinjske maslobo. — Vsako leto ameriške gospodinjice zmešajo proč kakš dve milijardi ostankov in odpadkov kuhinjske maslobo. Ta snov pa služi za izdelovanje glicerina in glicerina se rabi za razstrelivo. Dandanes se vsaki gospodinja poziva, naj prihrani vse te maslobo, tako da imamo obilno zalogo za glicerina, ki je poceni.

5) Čunje, vrvi, žakli. — Teh snovi potrebujemo vedno več. Velik del naše zaloge jute in lana je bil nam odrezan. Čunje, s katerimi nas preobremenjena tekstilna industrija ne more zadostno zalagati, se potrebujejo v delavnicah stoev in pri strojih samih. Ta material se tudi rabi za prevažanje municije na veliko, kakor tudi za žaklje peska in za izolacijo.

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti.)
12. avgusta 1942.
"Amerikanci so prišli." Tri leta smo gledali Kanadčane in Novozelandce po londonskih ulicah. Dve leti Francoze, Poljake, Čeha, Belgijce. Končno so prišli Amerikanci. Gneča je po londonskih ulicah, a Amerikanci spoznate v njej takoj od daleč. Zakaj? Ker Amerikanci nimajo hlač in suknjica iz istega blaga. Zaviasten mlad znanec mi je razlagal: "Ne vidite, da so navadni vojaki oblečeni, kakor pri nas oficirji. Vse imajo boljše, kakor mi. Njihove plače so šestkrat tako visoke, kakor naše." Tega ne bomo ponavljali, o plačah, dosti ste že najbrže slišali o tem tudi pri vas v Ameriki. Zabičali so vam, kako smo tukaj v strahu, če začnete kupovati po naši majhni deželi za svoje dolarje. Kmalu bi ne ostalo ničesar ne za nas, ne za dolarske vojake. Zato le počasi z dolarji! Pripravi vas hočejo, da je boljše imeti dolarje v žepu, kakor pa Britanski otočje.

Govoriti vam hočem o popotnici, ki vam jo je dala za na pot mati Amerika. Svoji sinovom, ki so šli na pot v Evropo. Ne v čulo zavezan kos domače potnice, kakor so dajale slovenske matere svojim študentom na poti v mesto. Ali kakor ste jo morda vi dobili, ko ste odhajali v Ameriko, ko vam je bila "nov svet". Ko je sedel na dvorišču oče na vozu z bičem v roki in vajeti med prsti, da vas popelje na postajo. Ne, to je bila drugačna pot in drugačna popotnica. To je drobna knjižica, napisana modernimi ameriški vojski, ki je odhajala v Evropo na bojišče.

Vaša knjižica pravi, da smo tukaj v "battle zone". Koliko človek izve in se nauči iz te popotnice; ni čuda, da je tako popularna med ljudmi tukaj, da vse govori in piše o njej in da jo je težko dobiti, ne vem, če radi prevlečkavo povpraševanja, ali ker jo vaši vojaki tako skrbno hranijo zase. Tri leta smo živeli v vojni. Tisoče naših hiš je bilo porušeni, 60 tisoč našega civilnega prebivalstva pobitega. Dela je povsod toliko, da ni časa, da bi se ozirali okoli sebe in po samem sebi. Zdaj pa pridejo vaši vojaki in nam govorijo, da naše hiše potrebujejo pleskanja in popraviljanja. Da po naših parkih raste čebula in krompir, v kolikor niso zaprti radi vojaških potreb. Da so naše železnice umazane, brez jedlinih vozov, prenapolnjene. "British civilians look dowdy and badly dressed". Naše trgovine so revne in potrebujejo pomlajenja. Naša hrana: oprana kosila in še tega ne jejte preveč, da ne pojeste družini vseh nakaznic za ves teden.

Dobro je napisana knjižica, da človeku ne mara iz uma. Danes opoldne sem mislila na njo, ko sem čakala na avtobus. "V Angliji itejdo s petrolejem ... ljudje se zavedajo, da kdor zapravlja petrolej, je kakor da bi trošil s krvjo trgovskih mornarjev. Tako čakamo v vrsti, dokler ne pride avtobus, ki je usmiljen za dosti, da se ustavi in da te zrine pod streho. Gledam dekleta. Kaj hočete še več: lepa, "bik" vesela. Brez nogavic. Da, boljše je brez nogavic, kakor nositi debele, neprozorne, kakor jih imajo matere. Pravijo, da se ameriški vojaki pritožujejo, da dekleta tukaj "nimajo pravih stvari—svilenih nogavic". Naši vojaki se pa pritožujejo in nastojajo, da bi bilo boljše, če bi dekleta—dekleta brez nogavic!—manj ugajala Amerikancem. V "battle zone" se moč svilenih nogavic ni pokazala posebno velika. Toliko nas je že izučila skušnja.

Ko sem imela kosilo, mi spet pride pred oči ameriška knjižica. "Oprana kosila, in še tega ne jejte preveč, da ne pojeste nakaznic za ves teden." Upam, da si nikdo ne vzame tega preveč k srcu. V restavracijah je vsega dovolj in poceni. Ubogi Amerikanci, če so povabljeni v hišo, kjer kuha stara tetka, ki se še ni privadila gospodinji, tako da je na koncu tedna vsega premalo na mizi. Tudi če pridejo gosti, tudi če imamo nakaznice za vse, je mogoče gospodinji, da tega nihče ne občuti. Ali vse niso tako pripravne.—Moja mati, ubožica, je pripravna, ali tega vseeno ne bi marala. Ker ona

je vse previsoko mislila o gostoljubnosti. "Če ti kdo pade v hišo nenapovedan, je vsaka stvar dobra za na mizo. Če se kdo naprej naznani, moraš pripraviti kaj boljšega. Če pa koga ti povabiš—potem pa ni kmalu kak obred dovolj dober." Piske, torte, to je vse bilo, to zdaj ni mogoče. Torej ni mogoče povabiti gostov, bi bil naravni zaključek z mojo materjo.—Ali če mlade vojake le zadene nesreča, da so povabljeni za mizo, kjer si nihče ne upa jesti, se še vedno lahko naje. Po črni kavi—"kave Angleži ne znajo kuhati, kakor Amerikanci ne znajo čaja," piše vaša knjižica—po kavi naj pridejo sem v restavracijo, se bodo lahko dobili celo kosilo z juho in mesom in sladkim. Drugič pa naj se gredo prej najesti, predno gredo h kosilu, kjer že vedo, da ne bo dosti.

Iz kakšnih krajev so prišli Amerikanci, ko pišejo take stvari o nas? Ali boljše: kam smo mi gledali vsa leta, da se nismo videli, kam smo prišli? V primeri s predvojnimi časi, še v primeri s časi po šestih mesecih vojne? Dosti se je spremenilo. Pravimate: na zunaj nismo več, kakor smo bili. Ali—tudi to prizna vaša knjižica—našega duha nam to ni strlo, odločeni smo bolj kakor kdajkoli prej, da moramo zmagati v tej vojni. Če smo izgubili toliko posvetnih dobrin, smo se bolj oklenili duhovnih. Danes nam ljudje, ki imajo demokratske ideale, veliko več pomenijo, kakor vedno prej. Zunanje razlike so Ameriko in Anglijo veliko bolj zblizale, kakor ko sta obe cveteli v miru. Saj je z vami podobno, da se boljše počutite v družbi sestre demokracije, ko je danes to taka redkost, da se je treba tako divje boriti zanjo. "Važna stvar je, da se zavedate, da uživa britanska država v tem, navidezno starodavnem okviru, praktično in faktično demokracijo dvajsetega stoletja, ki je v mnogih oziirih bolj prožna in bolj prilagodljiva volji ljudstva, kakor naša lastna."

Po navadi je tako, ko "pridejo Amerikanci", da takrat pridejo dobri časi z njimi. Ali vsaj spomin na dobre čase. Tako je zdaj pri nas. Prinesli ste s seboj dobrih, svetlih spominov na boljše čase. V vaši popotnici je zapisano, da greste na Angleško, da skupaj z zavezniki nabijete nacije. K nam ste prišli, da se vojskujete, da priborite zmago. Niste nam še prinesli boljših časov. Ali, ko mislim na ameriške vojake, kdaj boste šli in prišli v naše stare kraje? Danes sem videla pismo, ki je bilo poslano v London iz Zagreba. Najprej govori, kako Hrvati bridko občutijo, da jim je Italija vzela Dalmacijo. Zato so v Zagrebu prepovedali pesmi o morju: "O Marjane, o Marjane ... Tamo daleko ...". Pravijo, da bi radi, če bi slišali te pesmi po radiu iz Londona. Dalje govori pismo: "V Ameriki naj zberejo kar največ Hrvatov-dobrovoljcev in naj stvorijo hrvaške vojaške oddelke. Naj jih pripeljejo in nastojajo čim bliže našim krajem, da pridejo takoj z ladjami in zrakovlji v vsa jadranska pristanišča. To bi psihološko veliko pomenilo: Amerikanci-Hrvati pridejo".

Dolenjka.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

pa dobil samo okrog tucata in par Prosveti. Knjige so naročili sledeči: Kosovec, Frank Zorman, Jos. Kos, Lawrence Sluga, Jean Grum, mrs. Kraiz, Jos. Klarich, Peter Benedikt dve, Louis Lekus, Matt Urbas (on je tajnik kluba JSZ), Jos. Forbes, (on je "forman" v tovarni), Wm. Sajm dve. Ta zakonska dvojica ima pet sinov pri vojakih. Moža ni bilo doma, bil je en sin na počitnicah in so se peljali ven, ampak žena je zelo napredna in je kupila knjige. Pri Louisu Urbasu smo prodali pa kar šest Adamičevih knjig. Ti ljudje imajo tudi druge napredne liste. Mrs. Urbas je dobro znana igralka. Njo sem videl privrkat v igri "Kamniolom" v Chicagu, kjer je igrala glavno vlogo tako spretno, da bi je ne ločil od profesionalne igralka. Škoda, ker nima več časa za dramatik, ker je zaposlena v trgovini. Tudi nje priporočam ljudem v bližini pri nakupovanju potrebščin.

Knjige so še kupili A. Cedilnik, Jean Janezich, Stanley Marusch, Fred Kochevar, Peter Juricich, naročili pa so P. (?) P. Ocepok, Fr. Zabkar, Jos. Černe, L. Krajnc, Jack Gorup, Tom Skranjak (?), P. Benedikt, neimenovan, Fr. Zupan, Jos. Banje in Ig. Hostnik.

Ne smem pozabiti mrs. Knez, ki je doma dve uri od mene, na Serpenici na Primorskem. Povedala mi je svojo zgodovino. Ona je mnogo potovala in delala tudi v Franciji in Egiptu in govori šest jezikov, je zelo nadarjena in napredna žena. Tudi ona je kupila knjigo in mi ponudila njenega svaka, da me bo vozil v nedeljo. Toda ni prišlo do tega, ker je to nalogo prevzel Tone Cedilnik. Mrs. Knez je vdova. Povedala mi je tudi o sabotaži v Rusiji, kar ji je pravil človek, ki je tam delal kot mehanik. In ker on ni hotel sabotirati, je bil odločen.

Naj omenim, da sem dobil tri oglase za Družinski koledar, in sicer od Kotarja, ki ima gostilno (beer garden) na zapadni strani mesta, od Slovenskega narodnega doma in od pevskega zbora Svobode, ki je imel tisto nedeljo ravno vaje. Zbor ima še 28 članov, ampak manjka jim moških, ker so šli v armado. Zbor je zelo dobro izvežban in dobro poje, ampak sedaj bodo izgubili učitelja, ker gre v glasbeno šolo. Mr. Berling še vedno sklada ali prireja pesmi za zbor.

Detroitčani so mi šli na roko in so uljudni ljudje. Škoda, ker nisem mogel tam ostati dva tedna namesto enega. Proletarcu sem tam nabral \$16.50 podpore in torej mora biti zadovoljnost. Ne zamerite mi, kajti nisem mogel vseh obiskati.

Ta dopis pišem že v Akronu. V tej okolici bom nadaljeval še teden dni predno se vrnem v Penno. Kako bom napravil v Ohiu, poročam prihodnjic.

Anton Zornik, zastopnik.

Mednarodna delavska solidarnost ob mehiški meji
El Paso, Tex. — Na letošnji delavski praznik je tukajšnje delavstvo demonstriralo mednarodno delavsko solidarnost s tem, da je korakalo skupno z mehiškimi delavci, ki so se udeležili delavskega pohoda. Nad pettisoč organiziranih mehiških delavcev se je udeležilo slavnosti, ki so se vršile na zgodovinskem mestu Santa Fe nad reko Grande, ki je meja med Mehiko in Združenimi državami. Na mostu so jih sprejeli ameriški delavci od AFL in CIO. Slavnosti so se vršile v El Pasu.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

V blag spomin ob sedmi obletnici
Dne 20. septembra 1942 je preteklo sedem let od kar je preminul moj ljubljani soprog in oče
ANDREW SIMENC
ki je zasnil oči 20. septembra 1925.
Sedem let je le minulo od kar Tebe hladna zemlja krije, a naš spomin na Tebe še vedno živi v naših srcih.
Za Teboj žalost!
MARY SIMENC, soproga in hčerka v Cornwall, Pa.

Člani unije ladjegradniških delavcev, uposleni v vladni ladjedelnici v New Yorku.

MALI LJUDJE

MILAN PUGELJ

SESTANEK

(Se nadaljuje.)

Trije ali štirje dnevi so še manjkali do moje svatke, ko sem korakal neko davno noč proti svojemu stanovanju. Lepa noč je bila, po ulicah prijeten hlad, vse tiho, samo tuintam korak zakešnega veseljaka, nekakšna mrmrajoča pesem, ki se zdi, da smukne senci podobna mima vogla, pod svetilko blesk policajevega polumesca, sijaj kavarniških oken, ki se bleščijo ponekod sredi ulice ali trga kakor zlate plošče.

Ko sem zavil v osamljene kraje, sem takoj začel pesmi slavcev, ki so peli pod grmovjem nad cesto in kakor vsak večer, tako sem tudi takrat ustavil korak, poslušal, premeril počasi par metrov trotoarja, zopet stal in vnovič nadaljeval svojo nočno romanjo proti domu. Vse mi je bredlo ob taki uri po glavi. Šale in dovčipi, ki smo si jih privoščili tisti večer po kavarnah in gostilnah, zanimiva dogodka, ki jo je povedal prijatelj Julče iz svojega potovanja, lepa tujka, ki je sedela ves večer pri nasprotni mizi in se ozirala včasih name, s čudovito živahnimi očmi, pijani drug Pogačar, ki je splezal sredi trga na kandelaber in ugasil za kratek čas svetilko in moja lastna minulosť, lepi časi, ki so nekoč cveli, pa odcveli.

Slavci so torej peli nad mano, grmovje je od časa do časa pošumevalo, zvezde so gorele na višavi v taki množini, da je bilo neba, skoro bi dejal, več zlatega kakor temnega, jaz pa sem se domislil davnih časov, povečini tistega, kar bi bil rad imel, a nisem nikoli dosegel in menda nikoli ne bom, kar pa je nemara baš zaradi tega tako lepo in očarljivo in nebeško, da mi manjka besed, da nimam izrazov, ki bi se jih lahko poslužil za dostojno in vredno opisovanje.

Recimo Gizela. Kako je bila lepa, če se to pomisli, kako je gledala s svojimi velikimi očmi kakor čarodej, kako je hodila po drevoredu in zasmehovala mene, mene, svojega ponižnega trubadurja! Kar sem napravil, kar sem govoril, vse je bilo smešno, vse se ji je zdelo tako malenkostno, da ni zaslužilo njenega uvaževanja, premišljevanja, še celo ne odobravanja. In jaz vem in sem takrat vedel, da ji ne želi in ne more nihče dati toliko, kolikor bi ji poklonil jaz, če bi hotela razprostrti roke, samo geniti z mezincom, reči prijazno besedo!

Naj kdo verjame ali naj ne verjame, ampak to je resnica! Takrat sem bil mlad, poln moči, tedaj je bilo lahko okreniti pot pred seboj, tako lahko, kakor dandanes pobrati šibo, če je prej ležala počez, pa jo zdaj obrniti po dolgem in vreči na popolnoma drugo stran! Da bi mi bila rekla, postani zdravnik, postani advokat, notar, profesor, minister ali pa igralec in tenorist — jaz mislim, da bi bil že zaradi moči su-gestije vse postal!

Stopam tedaj počasi pod grmovjem in slavčimi pesmimi in mislim na Gizelo in tisti majhni kosček življenja, ki sem ga prebil v njenem obližju ali vsaj v zavesti, da mi bo ona kdaj blizu. Spomnil sem se samotnih krajev in okolice daljnega mesta, kjer sem je čakal po dve, tri ure, hodil gorindol, najprej božansko zadovoljen, pozneje po malem obupajoč, nazadnje brezupen, pobit, nekako duševno izmučen in truden. In odhajal po navadi, kakor sem prišel: čisto sam po temi, po skrajno nerodnih potih, opraskan vsled robid in trdnjevega grmovja, ki mi je sililo v roke in v lica. Nepopisno krat sem jo pričakoval, prišla pa je redko, redko. In ob takih slučajih je pripeljala s seboj starejšo sestro Juljo, ki se je vselej zasmeh-

jala, kadar je pogledala v moj obraz, ali pa majhnega bratca Milčka, ki ga ni bilo mogoče podkupiti in vsaj za trenutek odpraviti z vsemi sladkarijami tega sveta. Po kolenih se mi je spenjal, hotel vleči poganjajoče brčice, češ, da njegov otec take stvari rad prenaša, me tepel po licih, ker se mu je zdelo, da sem prebledel, vsakokrat pohodil vse čevlje in odločno zahteval, da sem ga gugal, kolikor so dovolile mlade moči.

Ob času dogodbe, ki jo opisujem, je bilo že vse to minilo. Gizela je živela daleč od mene, meni se je zdelo, da živim še dalje od nje, leta, so mejila minulosť od sedanjosti, mnogo, silovito mnogo se je bilo izpremenilo. Slikarsko akademijo sem bil že davno dovršil, domače ljudi je pokosila smrt, dogodki so prihajali nadme veseli in grenki, radostili in žalostili, strojili in strojili tako dolgo, dokler me niso do brega ustrojili. In takrat je imelo življenje malo lepega zame. Dan je bil podoben dnevu, teden tednu, mesec mesecu, hrepenenje po prihodnosti, ki baže pride bogve kako lepa in bogata, je nekako zastalo, običajlo nekje sredi pota kakor zdrobljeno kolo. Življenje se je bilo do dna izpremenilo. Še smo imeli dekleta, še smo z njimi šetali po jesenskih in samotnih drevoredih, kjer rumeni in odpada listje in pleše v moči mraznih sap, ali ljubezni je bilo malo in kopnenja nič. Govorili smo, zabavali, objemali, če je bilo tako prav, poljubljali, če smo vedeli, da na tak način ustrezemo, ali srce, tisto srce, ki je trepetalo kakor v vetru topolov list, tisto srce je bilo zdaj nekje daleč, nekje globoko v nedosežnem kraju, kakor obrabljeno, založeno in staro.

Dekleta, ki smo jim bili svoje dni v kratkem času, smo zdaj mi smešili, vabili jih tja, kamor nas ni bilo, opravičevali se pri njih z vidnimi lažmi, objubliali jim sam sveti zakon z zasmehom na obrazu. Zadeve so se torej popolnoma zasukale. Samo tisti spomini, ki so kazali duši nežno in obenem tako jako mladost, par let iz prejšnjih časov, solnčna proga sredi mračnih in meglenih življenjskih njiv, ta je še podprla omagajočo zavest, zanikala revščino, odkupila vso vsakdanjost in grenkobo s solničnimi žarki. Če mi je prišla pod roke stara slaba risarija iz onih dni, pa me je prijetno izpreletelo po notranjosti ob prvem pogledu, če je zalgal zapit in osivel muzikant ulično popevko, ki smo jo peli v tistih letih, pa mi je bilo mehko in milo pri srcu kakor stari majki, ko ugleda po dolgem času svojega sina. In ljubezen in spoštovanje do vsega, kar mi je bilo, tistikrat sveto, je ostalo enako in živi še dandanes v meni ne-dotaknjeno in neizpremenjeno.

Kdaj me je že minilo zardevanje, kdaj sem bil zadnjič v zadregi pred žensko, ki je slučajno lepo zraščena in ima oči črne in svetle kakor dva uglejena kamena? Davno ne, nikjer ne, samo enkrat samkrat in takrat, ko sem srečal v gledališkem hodniku med predstavo čisto nepričakovano in nenadoma Gizelo. Zardel sem — čutil sem natančno toploto v svojih licih — in bil v zadregi.

"Vedno ste enaki!" — je rekla in se mi smejala. "Ali se še do danes niste navadili žensk?" In ko je stala pred menoj in govorila, je bil njen glas tako malomaren, kakor bi mislila nekaj docela drugega, kar ni z menoj v nobeni stiki, mimoidoče je gledala, vedla se tako, kakor bi se ji mudilo proč, kakor bi jo vlekle drugam, drugam!

(Dalje prihodnjik.)

U. S. Treasury Department.

"Wait! On second thought you ought to make a good son-in-law!"

vendar hitro izpregovorili: "Jaz ve, z dolgo suknjo, z bisagico na nez, kar sedi! Z Vidma sem hrbtu in polhovko na glavi. Tudi dobila par klobas, ravno prav jec sname pipico iz ust, voščil bo do zate." Danes Janez ni dobil večer in dan je že pri Kamalhe položil na skrinjo, ampak sneh jo je, kakor bi ga težila, in nekako zalučal na mizo. Otroci so jo poprijeli in vsak jo je hotel izvléči k sebi, tako da so morali oče vmes poseči in reči: "Kaj bo? Še malho mi raztrgate!" Z Zgoncem besedo, pa gospod iz Dva repka sta molela iz nje, in ko so jo oče izpraznili, so ležale tri kune na mizi. Vzklil otrok je še mater izvabil v hišo, in ko zagledajo izdatni plen na mizi, povprašajo prav prikupljivo: "Koliko vas je pa bilo, Janez?" Prav polagoma odvrne Janez: "Samo trije." "No, danes ste pa dobro zaslužili," rečejo mati s pohvalnim glasom in pristavijo: "Pahek je bil tudi že tukaj in je vprašal, če je kaj kož." "Že se pride," se na kratko odrežejo zmogoviti oče in sedejo prav široko za mizo. Med tem so pa kune prehajale iz roke v roko in še Micka se je tako zagledala v lepe živali in v vesele obraze otrok, da se mati, ki so se čutili danes nekoliko popižano, obrne proti njej in z navidezno strogostjo reče: "No, kaj nisi še videla kune?"

Ko blisk je šinila Micka skozi vrata in mati so šli za njo. Oče so seveda posegli po pipico in prav izdatno potrkali z njo ob kraj mize in med tem, ko so tlačili tobak, prav dobrohotno povprašali najmlajšega: "No, Franček, katera ti je najbolj všeč?" "Ta," izpregovori Francek in privzdigne belico ter pristavi: "Zato ko ima najbolj debel rep." "O ne," ga zavrnejo enoglasno starejši bratci in tudi sestra in vsi kažejo črnodlako zlatico, ki je prva prišla v pest.

Iz veže se zasliši bolj tih tuj glas, potem pa materin glasovni odgovor: "Doma, le noter stopite." Vrata se odpro le za toliko, da vstopi možiček majhne posta-

in po kakih ovinkih sta se Pahek in Janez pogodila za kožo; toda to bi segalo predaleč, kajti po večerji sta prišla na prijazen pogovor še Hlepov Janez in Karu in tudi Storov Matevž je prišel vasovat in trajalo je do pozne ure in otroci so že pospali na peči, ko je bila pogodba dognana in je Pahek kupil dve koži. Temne zlatice pa Hlepov Janez ni dal prodati, češ, da mora ostati za gospoda. Da se pogodba ni dognala je z besedo, ampak tudi s pripomočjo dobre kapljice, se razume samo ob sebi, in brzonoga Micka je morala trikrat na Videm in še bi šla, da niso mati vsemu naredili konca in rekli: "Čas je že, da gremo spat." Pahek je prespal noč na klopi, zgodaj odšel. Hitro za njim se je oglašil Zgonec, ki ni mogel povedati, kak lopov je Pahek s katerim sta se dan poprej čala na Blokah in ki je prida ne gre v Loško dolino, ampak čez Loški potok na Markovo naprej na Hrvaško. Janez ga potolažil s tem, da mu je rekel: "Tako je: lovec prevari žival, kožar pa kožarja." (Dalje prihodnjik.)

Is a "foreign" name a handicap in your profession or business?

IN

- MEDICINE? . . .
- LAW? . . .
- SPORTS? . . .
- THE ARTS? . . .
- TEACHING? . . .
- SCIENCE? . . .
- BANKING? . . .
- BIG BUSINESS? . . .
- THE ARMY AND NAVY? . . .
- CIVIL SERVICE? . . .
- POLITICS? . . .

READ

WHAT'S YOUR NAME?

Louis Adamic's latest book (Autographed)—Price \$2.50

Other Books by Louis Adamic

Two-Way Passage.....	\$2.50
From Many Lands.....	3.50
My America.....	3.75
Cradle of Life.....	2.50
Grandsons.....	2.50

ORDER FROM

PROLETAREC

2301 E. Lawndale Avenue

Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

splošna vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNO DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

. Cene smerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. Lawndale Avenue

Chicago, Illinois

TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa enaka, za člano ali nečlano \$4.00 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri aseptuemu \$1.20 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnino.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul, države in Kanado \$6.00	Za Cicerio in Chicago je \$7.00
1 tednik in 4.80	1 tednik in 5.80
2 tednika in 3.80	2 tednika in 4.80
3 tednika in 2.80	3 tednika in 3.80
4 tednika in 1.80	4 tednika in 2.80
5 tednikov in nič	5 tednikov in nič

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja v Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priložite politično naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od slednjega člana moje družine:

2. Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh

Dr. Hinko Dolanec

(Nadaljevanje.)

Ze se je jelo mračiti, ali se mi je pa od slabosti delala tema pred očmi, ko se mi je videlo, da grem navzdol. Rinil sem naprej in predno se je stianila noč, sem razločil, da sem prišel iz debelega gozda in da sem na pazniku. Ugibal sem, kje bi bil, in kar sem si želel in domisljeval, je bilo resnica. Bil sem pod Ostrim vrhom. Tega sem se pa zavedel šele potem, ko sem le rinil naprej po bolj odprtem presledku in prišel do Urhove pepelarnice. Premagal sem se, da nisem zlezal pod streho, kajti čež noč bi bil gotovo poginil. Pomagal sem si še naprej do Podcerkovskega mostu in tam sem pa stopil zopet na trda tla, razpetana od živine, ki hodi k napojilu. Doma ni bilo nikogar. Sestre je bilo gotovo strah. Posedel sem v peč in našel lonec. Kaj sem pojedel, še dandanes ne vem. Šele drugi dan sem se zavedel do dobrega in zvedel, da so se resili tudi moji tovariši. Zvedelo se je, da sta Pangretov brat in Martinek na Juršicah. Pri Hlepovih je našel Karuta,

Vem, da mi bo ta ali oni očital, da sem le prepovršno opisal muke in težave Karutove. Naj na to odgovorim, da več od njega nisem mogel poizvedeti. On je le trdil, da se mu je zdelo, kakor bi se boril s težkimi sanjami, da ne ve, kolikokrat je obnemogel in obležal, da si je pa le pomagal naprej, ko sta ga prebujala mraz in žeja. Izpodbujalo ga je tudi to, ker je večkrat prišel do srn, ki so pa odskočile le za par korakov. To da ga je vselej do dobrega prepričalo, da je še na tem svetu in mu dajalo pogum, še naprej se boriti za življenje.

On sam je ukrepal in drugi, ki smo se o tem razgovarjali, smo bili mnenja, da je Karu zašel pod Dedino goro in tretji, dan od tam pritaval domov. Od te gore v Loško dolino se potrebuje ob dobrem potu tri ure hoda. V takem snegu in v megli, v kakršni je taval Karu, pa ne pride vsak tudi ves dan ne. Torej menim, da vsak prizna, da je bil Karu silen človek, ki je po tridnevem stradanju vendar še zmagoval do doma.

No, da se vrnemo k Janezu, ki ga je Karu poklical na vse rano, povemo, da se je odpravil od doma, kakor hitro je Micka skuhal zajutrek in se je najedel. Pri Hlepovih je našel Karuta,

Pridružil se je njima tudi Hlepov Janez in hajdi v gozd in v sledom! Vsi premisleki prej njegove večera so se pri Janezu čez noč razpuhteli. Danes je bila sreča posebno ugodna. Malo pod prvim lazom na Javorju stoji v dolinici samotna smreka, komaj tri sežnje od pota.

Kunji sled pelje čez pot in naravnost do smreke, na kateri je gnezdo. Brez pomisleka pomeri in stisne Hlepov Janez proti gnezdu in lepa, črnkasta zlatica se prekucne iz njega v sneg. Malokdaj smo šli mimo te smreke, da ne bi bil eden ali drugi omenil te posebne ugodnosti. In višje gori proti Skodovniku so presledili lovci drugo kuno, jo po kratkem krogu dognali in dopolne je bila že v saku. Nazaj grede čez Poljanec so presledili pa belico in tudi ta je prišla v past in v roke. Ta dan je bil med kunarji zabeležen v zlati knjigi. Hlepov Janez se je pristavil doma v Danah, Karu in Janez sta pa stopala domov ponosno in kakor bi šla iz gosti. Karu je bil prej doma, Janez se je pa polagoma šel za par hiš naprej pomikal in trdo stopil čez prag in v vežo.

En pogled je zadostoval, da so miati vedeli, da je Janez dobro opravil, in dasi je ta možko korakal do sobnih vrat, so mati še

